

พฤติกรรมการดูดวงของคนเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร*

อัครกิตต์ สิริวงศ์ศรี**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง การรับรู้ การเสพติดและผลกระทบจากการดูดวง สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Email: sirinot935@gmail.com)

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูดวงของคนเมืองในเขตกรุงเทพมหานครและเพื่อศึกษาปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) ที่ส่งผลต่อการดูดวงในเขตพื้นที่เมือง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยการกำหนดโควตา (Quota) ทั้งหมด 6 พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งคนที่อาศัยอยู่เมืองที่นิยมใช้บริการดูดวงมีขนาดใหญ่แต่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้สูตรของ W. G. Cochran (1953) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 385 คน และการเก็บข้อมูลนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

จากการศึกษา พบว่า ผู้ใช้บริการดูดวง 2 ใน 3 เป็นกลุ่มวัยทำงานและเป็นเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี ส่วนมากมีสถานภาพโสด สำหรับระดับการศึกษาผู้ใช้บริการดูดวง 2 ใน 3 เป็นผู้ที่เรียนจบระดับปริญญาตรี เหตุผลที่เลือกดูดวง โดยผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ที่เลือกดูดวงเมื่อมีความคาดหวัง 1 ใน 3 ของผู้ใช้บริการดูดวงเมื่อมีความรู้สึกเครียดและต้องการที่พึ่งทางใจซึ่งค่าใช้จ่ายในการดูดวงในแต่ละครั้งมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 300-499 บาท ในแง่การรับรู้ตามปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) เมื่อพิจารณาการรับรู้ของกลุ่มผู้ใช้บริการดูดวงแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มทางด้านการรับรู้ที่เกี่ยวกับการดูดวงนั้นตรงกับปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) คือ บุคคลมักให้คะแนนความถูกต้องในระดับที่สูงกับคำอธิบายเกี่ยวกับบุคลิกภาพของตนซึ่งเชื่อว่าทำขึ้นมาโดยเฉพาะทั้งที่จริงแล้วเป็นคำอธิบายที่คลุมเครือและกว้างขวางพอที่จะครอบคลุมถึงบุคคลทั่วไปด้วย

คำสำคัญ: การดูดวง, พฤติกรรมการดูดวง, ปรากฏการณ์บาร์นัม

The Fortune Telling Behavior of City Life in Bangkok^{*}

Akkharakit Sinthuwongsri^{**}

Chulalongkorn University

---

^{*} This research article is a part of the thesis “Perception, Addiction and Impact of Fortune Telling”

^{**} Master’s Degree Student of Arts Inter-Department of Human and Social Development, Graduate School, Chulalongkorn University (Email: sirinot935@gmail.com)

Abstract

The purpose of this research is to study the behavior of Fortune Telling of the city life in Bangkok and to study the Barnum Effect that cause to the city life by using the quantitative method survey research. Specify area that want to study to 6 areas in Bangkok. The number of popularity is unknown because Fortune telling is popular in the city. Using the W. G. Cochran (1953) theory to find the sampling size and the size is 385 samples and data collection uses simple random sampling.

The result shown that two-thirds of Fortune Telling is working age and most of them are single woman between 20-40 years old. The educational level of the Fortune Telling, two-thirds was graduated from college. The majority reason why the fortune telling go to see the fortune teller is expectations and one-third go to meet the fortune teller when feeling stressed and need someone to rely on. The average cost of the fortune teller is around 300-499 bath. In terms of perception by the phenomenon Barnum was considering perception of a group of fortune telling showing the trend of perception about the fortune matches phenomenon Barnum (Barnum Effect). Is a phenomenon that people tend to rate the accuracy levels with explanations about their personality, which they believe make up for them by the fact that the description is vague and broad enough to cover everybody too.

Keywords: Fortune, Behavior of Fortune Telling, Barnum Effect

บทนำ

ความเป็นเมือง (Urbanization) ถือเป็นปรากฏการณ์หนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต พฤติกรรมและความมั่นคงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมเมืองทำให้การใช้ชีวิตในปัจจุบันเปลี่ยนไปเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชีวิตก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาระยะยาวได้ท่ามกลางความโดดเดี่ยวได้ (ติน ปรัชญพฤทธ์, 2555) ทำให้ความสามารถในการรับมือหรือแก้ปัญหาขึ้นเนื่องจากขาดเครือข่ายทางสังคม เช่น การมีความทุกข์ซึ่งรวมถึงความเครียด ความหดหู่ กังวลและปัญหาไม่สบายใจ (Crutchfield et al., 1966) ทำให้ทุกคนพยายามหาทางออกที่ดีกว่าให้กับชีวิตและจิตใจของตนเองเพื่อความอยู่รอด เพื่อรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเพื่อแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งเป็นความมั่นคงของมนุษย์ที่พึงและต้องการหาที่พึ่งอื่นๆ ให้เข้ากับวิถีชีวิตแบบคนเมืองที่ต้องเผชิญกับการปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว (อานนท์ ลุคิตานนท์, 2555) ซึ่งทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนที่อาศัยอยู่ในเมืองขนาดใหญ่ นั่นคือ การใช้บริการดูดวง

ปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) เป็นเหตุการณ์ที่คำทำนายของหมอดู โหร หรือนักอ่านใจ ซึ่งมักจะตรงกับข้อเท็จจริงส่วนตัวของผู้ที่ได้รับคำทำนาย ทั้งที่คำทำนายดังกล่าวค่อนข้างจะเป็นสากลและอาจจะมีส่วนตรงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (Garforth, 1962) การดูดวงเป็นสิ่งที่มีความคลุมเครืออยู่แล้วทำให้ผู้คนสามารถตีความของคำทำนายเหล่านั้นลงไปเพื่อโยงว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเฉพาะตนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการดูดวงแต่ละครั้งโดยส่วนมากจะมุ่งเน้นทางแง่บวก แต่บางครั้งอาจมีแง่ลบบ้างแต่ต้องเป็นแง่ลบที่ไม่รุนแรงจนเกินไป เหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นผลมาจากปรากฏการณ์บาร์นัม คนส่วนมากที่ให้ความสนใจและเข้ารับบริการดูดวงเพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขข้อสงสัยปัญหาหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความสุขทางด้านจิตใจและหันมาสนใจวิธีการที่จะช่วยให้กำลังใจตนเองมากขึ้น

บทความนี้จะนำเสนอประเด็นด้านการรับรู้ของผู้ใช้บริการดูดวง ว่า การดูดวงนั้นเป็นไปตามหลักข้อเท็จจริงการเป็นเรื่องราวที่หมอดูสร้างขึ้น หรือ การดูดวงเป็นเรื่องลึกลับ อัศจรรย์ การรับรู้ตามผลของปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) โดยวิเคราะห์ตามปรากฏการณ์บาร์นัม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึง พฤติกรรมการดูดวงของผู้ใช้บริการดูดวง ท่ามกลางเมืองแห่งการแข่งขันกตชี จากภาวะ หน้าที่ เป้าหมาย ความโดดเดี่ยว ชาดผู้ที่ให้คำปรึกษา การขาดที่พึ่ง ส่งผลให้ต้องใช้บริการดูดวง เพื่อช่วยลดความทุกข์ในใจ ช่วยให้ปัญหาที่เกิดขึ้น เบาทุเลาลงได้ หรือยังทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพทางกายและทางใจมากขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูดวงของคนเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) ที่ส่งผลต่อการ ดูดวงของคนเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร

ทบทวนวรรณกรรม/แนวคิดทฤษฎี

ปรากฏการณ์บาร์นัม หรือฟอร์เรอร์ เอฟเฟ็ค (Barnum or Forer Effect)

ปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) เป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลมักให้ คะแนนความถูกต้องในระดับที่สูงกับคำอธิบายเกี่ยวกับบุคลิกภาพของตน ซึ่งตนเชื่อว่าทำขึ้นมาเพื่อตนโดยเฉพาะ (นวลศิริ เปาโรหิตย์ และเมธินันท์ ภิัญญ ขน, 2552) ทั้งที่จริงแล้วเป็นคำอธิบายที่กว้างพอที่จะครอบคลุมถึงบุคคลหลายๆ กลุ่ม โดยได้อธิบายถึงเหตุผลบางส่วนเบื้องหลังความเชื่อที่เป็นนิยามหลายสาขา เช่น การทำนายจากลายมืออักษร (Capuzzi and Douglas, 1999) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ ทั้งสองเหตุการณ์ที่ไม่มีมีความเกี่ยวข้องกันได้รับการเชื่อมโยงกันด้วยเหตุผลทาง ความเชื่อ ความคาดหวังหรือสมมติฐานที่กำหนดให้ทั้งสองเหตุการณ์จำต้อง สัมพันธ์กัน ดังนั้นบุคคลจึงมักมองหาความเกี่ยวเนื่องระหว่างภาพลักษณ์ที่ตน เข้าใจเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของตนกับคำทำนายโหราศาสตร์ คำทำนายจากการ

ดูดวงสิ่งที่ทำให้ปรากฏการณ์ได้ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกันอยู่เสมอ นั้นเป็นเพราะคำอธิบายที่คลุมเครือ (Garforth, 1962) ทำให้ผู้คนสามารถใส่การตีความของตนเองลงไปในเนื้อหาที่ตนได้รับจึงทำให้เนื้อหานั้นเป็นเรื่องเฉพาะตัวของตนเองได้ เช่น บางครั้งคุณรู้สึกมั่นใจในตัวเอง แต่บางครั้งคุณก็ลังเล ประโยคนี้สามารถใช้ได้กับทุกคน ดังนั้นแต่ละบุคคลจึงสามารถใส่การตีความของตนเองลงไปได้

ปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) ในทางจิตวิทยาถือว่าเป็นกลเม็ด หรือเป็นกลลวงด้วยข้อความที่มีผลเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ที่สนใจหรือเข้ารับคำทำนาย วิธีการในการทำนายตามปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) มองว่าเป็นศาสตร์แห่งการหว่านแห่โดยการใช้คำพูด หรือคำทำนายของโหร หมอดู ให้ตรงกับข้อเท็จจริงส่วนตัวในเรื่องนั้น ซึ่งคำทำนายเหล่านั้นส่วนใหญ่แล้วจะเป็นหลักสากลและอาจจะมีส่วนที่ตรงอยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้นในการใช้คำพูดแต่ละครั้งนั้นส่วนมากจะมุ่งเน้นไปในทางแง่บวก แต่บางครั้งอาจมีในแง่ลบบ้างเพื่อทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและต้องไม่เป็นคำพูดในแง่ลบที่รุนแรง เนื้อหาในการพูดหรือการทำนายนั้นจะเป็นเนื้อหาที่ไม่ค่อยชัดเจนและมีความคลุมเครือ โดยมีความหมายที่กว้างและกำกวมทำให้เกิดการตีความที่หลากหลายและทำให้ผู้มาใช้บริการโยงเข้ากับเรื่องของตนได้ง่ายขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากการใช้คำพูดจำพวก “บ่อยครั้ง” เพราะถือเป็นคำที่ไม่เฉพาะเจาะจง และเป็นคำที่ให้โอกาสถูกมากกว่า ในส่วนของความแม่นยำในการพูดหรือการทำนายนั้นมองว่าไม่ได้ขึ้นอยู่กับการทำนายถูกเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความรู้สึก ความถูกใจ ถ้ามีข้อความที่โดนใจอยู่แล้วนั้นก็ยากที่จะปฏิเสธในคำทำนายที่ผิดพลาดอื่นๆ ได้ (Jaroenkitbow, 2010)

โดยสรุปแล้วนั้นปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) นั้นเป็นการทำนายโดยตรงกับจุดอ่อนของจิตใจ โอกาสที่หมอดูจะพูดถูกนั้นคล้ายกับการเดาสุ่มแต่โอกาสตรงใจนั้นมีสูงมากและการที่บุคคลยอมจ่ายเงินเพื่อความสบายใจและเป็นศาสตร์ที่ช่วยเพิ่มความศรัทธาในสิ่งที่ควรศรัทธามากที่สุด

แนวคิดความเป็นเมือง

ความเป็นเมืองนั้นเป็นผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตนั้นไปสู่รูปแบบของเมือง โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียดจากความเป็นเมืองนั้นพบว่า เกิดจากปัญหาส่วนตัว (Leonard and Phillip, 1977) ความโดดเดี่ยว ความรู้สึกไม่มีความหมาย ความมีอิสระต่ำแห่งหน้าที่ การได้รับความยอมรับจากสังคม ความเครียดที่เกิดขึ้นจากในสถานที่ทำงาน (Norman, 1971) แนวโน้มส่วนใหญ่ของคนในสังคมเมืองนั้นจะพบเจอแต่ความเร่งรีบอยู่ตลอดเวลา (อานนท์ ลุกลิตานนท์, 2555) นอกจากจะมีความแข่งขันกันสูงในเรื่องของหน้าที่การงาน ยศตำแหน่ง หรือแม้กระทั่งอยู่อาศัยก็ยังมีทางเลือกอยู่อย่างเห็นได้ชัดไม่เพียงแต่เรื่องภายในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ สภาพจิตใจที่อาจจะก่อให้เกิดภาวะต่างๆ ได้ เช่น ภาวะเครียดจากการทำงาน เพื่อนร่วมงาน ไม่มีคนคอยช่วยปลอบใจ หรือปรับปัญหาเพื่อระบายความทุกข์ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้เองคนในเมืองโดยส่วนมากมักจะขาดผู้ที่คอยรับฟังปัญหาของแต่ละบุคคลและขาดที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพราะต่างคนต่างที่จะแสวงหาสิ่งที่ตนต้องการ เพื่อสนองความต้องการของตนจึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้จึงต้องหาสิ่งที่เป็นตัวช่วยในการแก้ไขปัญหาหรือระบายความทุกข์ ทางออกที่ดีที่สุดโดยคนส่วนมากนิยมใช้บริการดูดวงเพื่อหวังว่าจะช่วยแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเมื่อสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสะสมให้เกิดความเครียด ก็จะทำให้ทุกคนพยายามหาทางออกให้กับตนเองด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อหวังจะให้ปัญหาลดลง

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ทางด้านพื้นที่ศึกษาได้เจาะจงเลือกทั้งหมด 6 พื้นที่สำคัญของการดูดวง ได้แก่ 1) ตรอกท่าพระจันทร์ 2) ตรอกวังหลัง 3) สี่แยกห้วยขวาง รัชดาภิเษก 4) สมาคมโหราแห่งประเทศไทย 5) สมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ 6) วัดมหาบุศย์

ทั้ง 6 สถานที่สำคัญของการดูดวงนี้เป็นพื้นที่ศูนย์รวมของหมอดูอยู่จำนวนมาก และมีผู้เข้าใช้บริการอยู่เป็นประจำ ทำการศึกษาระหว่างเดือน ตุลาคมถึง ธันวาคม พ.ศ.2559 มีขอบเขตด้านเนื้อหาทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดูดวงของผู้ใช้บริการดูดวงประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้บริการดูดวงในพื้นที่ คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W. G. Cochran (Cochran, 1953) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 385 คน ในการแจกแบบสอบถามกับผู้ให้บริการดูดวงโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ซึ่งพิจารณาจากจำนวนโตะหมอดูและชื่อเสียงของหมอดู พิจารณาจากแหล่งสถานที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพประดิษฐานและพิจารณาจากความสะดวกสบายในการเดินทางของผู้ใช้บริการดูดวง ดังนั้นสามารถแบ่งจำนวนการเก็บแบบสอบถามในแต่ละพื้นที่ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 พื้นที่ศึกษา

(n= 385)		
พื้นที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตราช่อท่าพระจันทร์	100	26.0
สี่แยกห้วยขวาง รัชดาภิเษก	100	26.0
ตราช่อวังหลัง	80	20.8
สมาคมโหรแห่งประเทศไทย	40	10.4
สมาคมโหราศาสตร์ นานาชาติ	40	10.4
วัดมหาบุศย์	25	6.4

โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดระดับความทุกข์ทางใจหลังจากดูดวงโดยใช้คะแนนตั้งแต่ 0-5 โดยแต่ละระดับมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 0 หมายถึง ไม่เหลือความทุกข์เลย

ระดับ 1 หมายถึง ความทุกข์ลดลงแทบไม่เหลือเลย

ระดับ 2 หมายถึง ความทุกข์ลดลงมากกว่าครึ่ง

ระดับ 3 หมายถึง ความทุกข์ลดลงครึ่งหนึ่ง

ระดับ 4 หมายถึง ความทุกข์ลดลงเพียงเล็กน้อย

ระดับ 5 หมายถึง ทุกข์ไม่ลดลงเลย

จากการศึกษาโดยการวิจัยเชิงสำรวจและพัฒนาแบบสอบถามขึ้นตามผลของปรากฏการณ์บาร্নัม (Barnum Effect) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) นั้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

ผลการศึกษา

1. ลักษณะทางประชากรของผู้ใช้บริการดูดวง

จากการเก็บข้อมูลของผู้ใช้บริการดูดวงในแง่กลุ่มอายุ พบว่าเป็นกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี (ร้อยละ 85.7) มากที่สุด และพบเพศหญิงสนใจดูดวงมากถึงร้อยละ 62.3 อีกทั้งผู้ที่มาดูดวงนั้นมีสถานภาพโสด (ร้อยละ 77.7) ในแง่การศึกษาภาพรวม 2 ใน 3 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากถึง (ร้อยละ 66.8) และในระดับสูงกว่าปริญญาตรีอีก (ร้อยละ 19.1) สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้บริการดูดวงนั้นส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง โสดและอยู่ในช่วงวัยทำงานและเป็นผู้ที่มีความรู้การศึกษาอยู่ในระดับที่สูง

สภาพทางเศรษฐกิจในแง่อาชีพพบ 2 ใน 3 เป็นอาชีพพนักงานเอกชนและข้าราชการที่ใช้บริการดูดวงและพบว่าเป็นผู้มีรายได้ระหว่าง 10,000–29,999 บาทต่อเดือน ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับผู้มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท

ไปจนถึง 89,999 บาทนั้นพบว่า ผู้ที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป จะใช้บริการดูดวงลดลง

จากการสำรวจการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการดูดวง สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการดูดวงได้รับอิทธิพลจากคนรอบข้างที่แนะนำและบอกต่อและเกือบ 1 ใน 3 เข้าถึงข้อมูลจากการรีวิวตามสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเห็นได้ว่าการเข้าถึงข้อมูลการดูดวงนั้นไม่เพียงแต่ได้รับการแนะนำ หรือบอกต่อเท่านั้นแต่ยังเข้าถึงกับแหล่งเทคโนโลยีที่อยู่ในยุคปัจจุบันอย่างทั่วถึง เช่น Facebook (เฟซบุ๊ก) Line (ไลน์) Instagram (อินสตาแกรม) ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็วมากกว่าเดิม ในแง่ของรูปแบบการดูดวงนั้นสามารถแบ่งได้ 4 รูปแบบของการดูดวง ได้แก่ ตำราดารลักษณ์ศาสตร์ ตำราหลักโหราศาสตร์ (ไฟยิปซี ไฟทาโร่ ไฟป็อก) ตำราหัตถศาสตร์ และหลักเลขศาสตร์ และผลการศึกษารูปแบบของการดูดวงที่ประชาชนนิยมดูดวงตามตำราหลักโหราศาสตร์ มากที่สุด (ร้อยละ 50.1) รองลงมา ตามหลักตำราหัตถศาสตร์ (ร้อยละ 25.5) ตามหลักเลขศาสตร์ (ร้อยละ 14.5) และตามหลักตำราดารลักษณ์ศาสตร์ (ร้อยละ 9.6) ตามลำดับ

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของผู้ใช้บริการดูดวงแล้ว โดยส่วนใหญ่หาทางออกได้ด้วยวิธีการอย่างไรจึงจะคลายปัญหาเหล่านั้นลงได้ ผลจากการสำรวจผู้ใช้บริการดูดวงแสดงความคิดเห็นว่า เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในชีวิตจะหาทางออกได้โดยขอคำปรึกษาครอบครัวจากสมาชิกในครอบครัวญาติพี่น้องและผู้ที่นับถือ มากที่สุด (ร้อยละ 26.2) รองลงมาคือ ขอคำปรึกษาจากเพื่อนสนิทและไฉ่ใจ (ร้อยละ 22.6) อ่านหนังสือ ฟังเพลง ทำจิตใจให้สบายไม่คิดมากเรื่องต่างๆ (ร้อยละ 18.2) ใช้หลักธรรมคำสอนของศาสนาช่วยเมื่อเกิดปัญหาในเวลาที่ถูกใจ (ร้อยละ 15.6) ขอคำปรึกษาหมอดูเพื่อให้หมอดูช่วยแนะนำทางออกของปัญหา (ร้อยละ 9.6) ไม่ปรึกษาใคร (ร้อยละ 4.9) และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาเพื่อรักษาและบำบัดแก้ไข (ร้อยละ 2.9) ตามลำดับ

2. ข้อเท็จจริง (Fact) หรือ สิ่งที่หมอดูสร้างขึ้น (Faction) หรือ เรื่องลึกลับ น่าอัศจรรย์ (Fantasy) ผ่านมุมมองของผู้ใช้บริการดูดวง

การตัดสินใจเข้ารับบริการดูดวงค้นพบประเด็นที่น่าสนใจว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ดูดวงเมื่อเกิดความรู้สึกคาดหวัง มากที่สุด (ร้อยละ 49.6) รองลงมา เกิดความรู้สึกเครียด (ร้อยละ 32.0) และเกิดอารมณ์สนุกสนาน (ร้อยละ 10.9) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 อารมณ์ ความรู้สึกก่อนตัดสินใจดูดวง

(n= 385)

อารมณ์ ความรู้สึกก่อนตัดสินใจดูดวง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- คาดหวัง (เพื่อบรรลุเป้าหมาย)	191	49.6
- เครียด (เพื่อขจัดสิ่งที่ไม่สบายใจ)	123	32.0
- สนุกสนาน (เพื่อความบันเทิง)	42	10.9
- กลัว (เพื่อหลีกเลี่ยงอันตราย)	27	7.0
- อื่นๆ	2	0.5

ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเกือบ 1 ใน 3 มีความเห็นว่าเมื่อเกิดอารมณ์เครียด ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์จึงต้องการที่พึ่งทางใจ ต้องการรับรู้เรื่องอนาคตเพื่อเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจจึงเลือกที่จะเข้ารับการดูดวง และเรื่องที่ได้รับความสะดวกในการเข้ารับดูดวงมากที่สุดจากการเลือกตอบ 3 อันดับแรก คือ 1) เรื่องการงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 2) เรื่องการเงิน ธุรกิจ การค้า การเจรจาต่อธุรกิจ 3) เรื่องโชคกลาง เช่น หวย หุ่น ชิงโชค การเสี่ยงรางวัลต่างๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นคงทางด้านการงาน การเงิน และความรักที่เกิดจากปัจจัยต่างๆ จากความเป็นเมือง ความโดดเดี่ยว สับสนวุ่นวายจนต้องการที่พึ่งโดยการเข้าหาหมอดู

หากพิจารณาถึงมุมมองด้านการรับรู้ของการดูดวง โดยแบ่งการรับรู้ ออกเป็น 3 ด้าน คือ รับรู้ว่าการดูดวงเป็นข้อเท็จจริง เป็นเรื่องราวที่หมอดูสร้าง

ขึ้น หรือเป็นสิ่งลึกลับ อัจฉรย์ จากผลการศึกษาพบ ผู้ใช้บริการดูดวงแสดงความ คิดเห็นว่า การดูดวงใช้หลักสถิติในการเก็บข้อมูลแล้วนำมาให้ความหมายทำให้เกิดความแม่นยำและเป็นศาสตร์ที่เชื่อถือได้โดยมีการอ้างอิงจากตำราที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาทำนายโชคชะตา (ร้อยละ 82.3) มากที่สุด รองลงมา ระบุว่า เป็นเรื่องอัจฉรย์ ลึกลับ ที่ใช้สำหรับการทำนายอนาคตและเป็นสิ่งที่สามารถ เชื่อถือได้ (ร้อยละ 73.2) และระบุว่าเป็นเรื่องราวที่หมอดูทำนายขึ้นเองหรือ สร้างขึ้น (ร้อยละ 51.9)

ตารางที่ 3 มุมมองด้านการรับรู้เกี่ยวกับการดูดวง

(n= 385)

มุมมองด้านการรับรู้เกี่ยวกับการดูดวง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อเท็จจริง (Fact)		
ใช้หลักสถิติในการเก็บข้อมูลแล้วนำมาให้ความหมาย	317	82.3
เป็นสิ่งลึกลับ อัจฉรย์ (Fantasy)		
เป็นเรื่องอัจฉรย์ ลึกลับที่ใช้สำหรับการทำนายอนาคต	282	73.2
เป็นเรื่องราวที่หมอดูสร้างขึ้น (Fiction)		
การดูดวงเป็นเรื่องราวที่หมอดูทำนายขึ้นเอง	200	51.9

สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้บริการดูดวงมีมุมมองต่อการดูดวงว่าเป็น ข้อเท็จจริง เป็นสำคัญเพราะเชื่อว่าศาสตร์ที่ใช้ในการทำนายทายทักนั้น ใช้หลัก สถิติในการเก็บข้อมูลแล้วนำมาให้ความหมายที่ทำให้เกิดความแม่นยำและ เชื่อถือได้ อีกทั้งผู้ใช้บริการดูดวงบางกลุ่มยังเชื่อว่าการดูดวงนั้นถือเป็นเรื่อง อัจฉรย์ ลึกลับที่สามารถเชื่อถือได้ ส่วนมุมมองที่บอกว่าการดูดวงนั้นเป็น เรื่องราวที่หมอดูสร้างขึ้น ทำให้เห็นว่า ผู้ใช้บริการดูดวงนั้นมีแนวโน้มที่เชื่อว่า การเข้าหาหมอดูหรือดูดวงนั้นเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่มีการอ้างอิงตามหลักสถิติ ซึ่งไม่เชื่อว่าการดูดวงเป็นเรื่องที่หมอดูเป็นผู้สร้างคำทำนายเหล่านั้นขึ้นเพื่อทำ ให้เกิดความน่าเชื่อถือในคำทำนายนั้น

3. ผลกระทบการดูดวงจากปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect)

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการดูดวงในประเด็นที่เกี่ยวกับการดูดวงเพื่อสะท้อนให้เห็นผลตามปรากฏการณ์ของบาร์นัม (Barnum Effect) ของคนในสังคมไทย พบการรับรู้ต่อการดูดวงมีแนวโน้มความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ (ร้อยละ 75.3) เห็นด้วยกับคำทำนายของหมอดูมักเป็นคำพูดที่กว้างและครอบคลุมไปถึงบุคคลต่างๆ ไป (ร้อยละ 76.1) มักจินตนาการตีความหรือใส่ความคิดเห็นลงไปให้ตรงกับคำทำนายนั้น (ร้อยละ 79.0) คำพูดของหมอดูที่กว้างทำให้ท่านสามารถเชื่อมโยงคำทำนายเข้ากับตนเองได้ดี (ร้อยละ 75.1) คำทำนายของหมอดูเป็นเรื่องจริงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ร้อยละ 79.7) คำทำนายของหมอดูส่วนมากจะมุ่งเน้นไปทางบวกมากกว่าทางลบและต้องเป็นคำทำนายทางลบที่ไม่รุนแรงจนเกินไป (ร้อยละ 85.7) ความเชื่อถือต่อคำทำนายของหมอดูนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับการทำนายถูกเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงความรู้สึกและความถูกใจด้วย (ร้อยละ 78.4) การดูดวงแต่ละครั้งเป็นการคาดเดา แต่ก็มีโอกาสจะถูกที่สูงมาก และ (ร้อยละ 85.2) การดูดวงนั้นช่วยเพิ่มความมั่นใจในสิ่งที่คิดได้

ตารางที่ 4 การรับรู้ต่อการดูดวง ตามปรากฏการณ์ของบาร์นัม (Barnum Effect)

(n= 385)

การรับรู้ตามผลของบาร์นัม	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) คำทำนายไม่ได้ขึ้นอยู่กับความถูกต้อง แต่ยังรวมไปถึงความรู้สึก และความถูกใจ	330	85.7	55	14.3
2) การดูดวงนั้นช่วยเพิ่มความมั่นใจได้ในเรื่องที่คิดได้เป็นอย่างดี	328	85.2	57	14.8
3) คำทำนายมุ่งเน้นไปทางบวกมากกว่าทางลบที่ไม่รุนแรงเกินไป	307	79.7	78	20.3
4) คำพูดของหมอดูทำให้ท่านสามารถเชื่อมโยงเข้ากับตนเองได้ดี	304	79.0	81	21.0

การรับรู้ตามผลของบาร์นัม	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5) การดูดวงแต่ละครั้งเป็นการคาดเดา แต่ก็มีโอกาสจะถูกต้องสูงมาก	302	78.4	83	21.6
6) ท่าน/ตีความ/หรือใส่ความคิดเห็นลงไปให้ตรงกับคำทำนายนั้น	293	76.1	92	23.9
7) คำทำนายมักเป็นคำพูดที่กว้างและครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่น	290	75.3	95	24.7
8) คำพูด คำทำนายของหมอดูเป็นเรื่องจริงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น	289	75.1	96	24.9

ผู้ใช้บริการดูดวงเห็นด้วยกับทุกประเด็น แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มทางด้าน การรับรู้ที่เกี่ยวกับการดูดวงนั้นตรงกับปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) ทุกประการ สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้บริการดูดวงมีความเชื่อมั่น ยึดถือในศาสตร์และหมอดูเป็นอย่างมาก ส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นได้ชัดเจนของผู้ใช้บริการดูดวงคือ ในการดูดวงแต่ละครั้งคำทำนายไม่ได้ขึ้นอยู่กับความถูกต้องเท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดจากความรู้สึกที่หล่อหลอมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นำไปสู่การดูดวง รวมถึงความถูกต้องความไว้นื้อเชื่อใจ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างหมอดูกับผู้ใช้บริการ เพราะความรู้สึกคาดหวัง เครียด กลัว เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้บริการคาดหวังว่าหลังจากดูดวงแล้วจะได้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อีกประเด็นที่น่าสนใจของผู้ใช้บริการดูดวงที่สอดคล้องกลับผลของปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) คือ ไม่เห็นด้วยมากที่สุด (ร้อยละ 24.9) ว่าคำพูด คำทำนายของหมอดูเป็นเรื่องจริงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งหมายความว่า การดูดวงแต่ละครั้งผู้ใช้บริการดูดวงเชื่อว่าสิ่งที่หมอดูพูดหรือทำนายคือเรื่องจริง และยิ่งสอดคล้องกับการรับรู้ของการดูดวงที่ว่า ผู้ใช้บริการดูดวงเชื่อว่าการดูดวงถือเป็นข้อเท็จจริงที่มีหลักสถิติในการทำนายเพื่อให้เกิดความแม่นยำและเป็นสิ่งที่เชื่อถือได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนตอกย้ำและทำให้เห็นว่าผู้ใช้บริการดูดวงมีความเชื่อมั่น ความศรัทธาในการดูดวงมาก ทั้งทางศาสตร์วิชาในการทำนายทายทัก รวมถึง

ตัวหมอดูที่ตนเองถูกใจ เพื่อหวังจะได้รับคำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

หากพิจารณาค่าใช้จ่ายในการดูดวงถือเป็นสิ่งหนึ่งที่น่าสนใจในการเลือกรับบริการดูดวง โดยมีอัตราค่าบริการที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป ซึ่งเกิดจากความเชื่อมั่น ความมีชื่อเสียงของหมอดู หรือความนิยมของผู้ที่สนใจ จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายในการดูดวงที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับหมอดูจะเป็นผู้กำหนด และขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ที่เข้ารับบริการดูดวงในแต่ละครั้ง

ตารางที่ 5 ค่าใช้จ่ายในการดูดวง

(n= 385)

ค่าใช้จ่ายในการดูดวงโดยเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
300 - 499 บาท	128	33.2
100 - 299 บาท	119	30.9
ไม่เกิน 100 บาท	89	23.1
500 - 699 บาท	28	7.3
700 - 899 บาท	8	2.1
900 - 1099 บาท	12	3.1
1,000 - 1,299 บาท	1	0.3
ความถี่ในการดูดวง		
1 - 2 ครั้ง/ปี	169	43.9
ประมาณ 3 เดือน/ครั้ง	133	34.5
เดือนละครั้ง	56	14.6
ประมาณ 2 เดือน/ครั้ง	24	6.2
ทุก 2 สัปดาห์	1	0.3
ทุกสัปดาห์	2	0.5

จากผลการศึกษา พบค่าใช้จ่ายในการดูดวงแต่ละครั้ง โดยเฉลี่ย 300–499 บาท (ร้อยละ 33.2) มากที่สุด รองลงมาเฉลี่ย 100-299 บาท (ร้อยละ 30.9) และเฉลี่ยไม่เกิน 100 บาท (ร้อยละ 23.1) ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า 1 ใน 3 ของค่าใช้จ่ายในการดูดวงในแต่ละครั้งมีราคาอยู่ที่ 300–499 บาท ด้านความถี่ใน

การดูดวงของผู้ใช้บริการดูดวง พบว่า ผู้ใช้บริการดูดวง 1 ใน 3 ส่วนใหญ่นิยมไปดูดวงโดยเฉลี่ย 1-2 ครั้ง ต่อปี มากที่สุดและที่น่าสนใจคือ มีผู้ใช้บริการดูดวงประมาณเดือนละครั้งมากถึง (ร้อยละ 14.6) ซึ่งทำให้เห็นถึงแนวโน้มของพฤติกรรมกรรมการดูดวงของคนเมืองที่ชัดเจนมากขึ้นที่เข้ารับบริการดูดวง

4. ประโยชน์จากการดูดวง

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชน ต่อประโยชน์จากการดูดวง พบผู้ใช้บริการดูดวง 1 ใน 3 แสดงความคิดเห็นว่า ช่วยทำให้หายเครียด คลายความกลัว ลดความหดหู่ลงและช่วยสร้างกำลังใจได้ อีกทั้งยังช่วยให้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ช่วยคลี่คลายข้อสงสัยเหตุการณ์ต่างๆ ให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

ประเด็นด้านประโยชน์จากการดูดวง โดยมุมมองที่สะท้อนให้เห็นคือการดูดวงช่วยลดความทุกข์ใจ ซึ่งหมายถึงความทุกข์ที่เกิดจากความเครียด ความหดหู่ ความกังวล การไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือหาทางออกให้กับชีวิตลงได้ ซึ่งจากการสำรวจระดับความทุกข์ทางใจของผู้ใช้บริการดูดวง อยู่ในระดับความทุกข์ช่วง 2-3 พบค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้บริการดูดวงเกือบ 2 ใน 3 แสดงความคิดเห็นว่าการดูดวงนั้นช่วยลดความทุกข์ทางใจลงครึ่งหนึ่ง

ตารางที่ 6 ประโยชน์จากการดูดวง

(n= 385)

ระดับความทุกข์	ระดับความทุกข์	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เหลือความทุกข์เลย	0	3	0.8
ความทุกข์ลดลงแทบไม่เหลือเลย	1	15	3.9
ความทุกข์ลดลงมากกว่าครึ่ง	2	79	20.5
ความทุกข์ลดลงครึ่งหนึ่ง	3	231	60.0
ความทุกข์ลดลงเพียงเล็กน้อย	4	47	12.2
ทุกข์ไม่ลดลงเลย	5	10	2.6

เมื่อพิจารณาระดับความทุกข์ทางใจความทุกข์ที่เกิดจากความเครียด ความหดหู่ ความกังวล การไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือหาทางออกให้กับชีวิตได้อีกทั้งทางด้านความเร่งรีบ กดดัน แข่งขันกับเวลากับการใช้ชีวิต ท่ามกลางความเป็นเมือง ยิ่งตอกย้ำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นำไปสู่การแก้หาทางออกโดยการใช้ที่พึ่งทางจิตใจ ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุความทุกข์ต่างๆ ที่ทำให้ไปดูดวงนั้นหลังจากที่ดูดวงแล้วระดับความทุกข์ลดลงมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.0) สะท้อนให้เห็นว่าประโยชน์อย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดจากการดูดวงตามความเห็นของผู้ใช้บริการดูดวงคือ ทำให้ช่วยลดระดับความทุกข์ในใจ ความเครียด ความกังวล ที่มีอยู่ลดลงจากเดิมได้มากกว่าครึ่งถึงแม้ว่าจะไม่สามารถแก้ปัญหาหรือความทุกข์ทั้งหมดลงได้แต่ถือเป็นการช่วยบรรเทาความทุกข์ลงได้ชั่วคราวในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ได้

5. ความนิยมดูดวงและผลกระทบจากการดูดวง

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับความนิยมดูดวงในปัจจุบัน จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการดูดวง ในประเด็นเหตุผลที่การดูดวงยังคงอยู่ได้ในสังคมไทย พบว่า ผู้ใช้บริการดูดวงแสดงความคิดเห็นว่า เพราะความคาดหวัง ในเรื่องที่ต้องการหาคำตอบ เพื่อแก้ไขและแนะนำแนวทางที่ถูกที่ควร มากที่สุด (ร้อยละ 21.6) รองลงมาคือ ยังมีความศรัทธาที่มีต่อตัวหมอดูและศาสตร์ที่ใช้ในการทำนาย (ร้อยละ 19.1) การได้รับการเชื่อมโยงกันด้วยเหตุผลทางความเชื่อ (ร้อยละ 16.1) คนจำนวนมากบางครั้งเกิดความรู้สึกมั่นใจในตัวเอง แต่บางครั้งก็เกิดความลังเลจึงต้องเข้ารับการดูดวง (ร้อยละ 15.9) หมอดูเปรียบเป็นผู้ให้คำปรึกษาของสังคมโดยสามารถพูด ระบาย ความในใจออกมาได้ ทำให้รู้สึกโล่งไปได้ชั่วคราว (ร้อยละ 14.6) มีความต้องการรับรู้สิ่งล่วงหน้าอยู่ตลอดเวลาซึ่งหมอดูเท่านั้นคือทางออกที่ดีที่สุด (ร้อยละ 12.6) ตามลำดับ

หากพิจารณาตามหลักของปรากฏการณ์บาร์นัมม์ สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อผู้ใช้บริการดูดวงรับรู้ว่าการดูดวงนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่ใช้ในการทำนายและเป็นสิ่งที่สามารถเชื่อถือได้ อีกทั้งยังรับรู้ตามผลของปรากฏการณ์บาร์นัมม์ทุกประการ

ดังนั้น การที่กลุ่มผู้ใช้บริการดูดวงยังนิยมใช้บริการดูดวงและอาชีพหมอดูยังคงดำรงอยู่ได้ในสังคมนั้นเป็นเพราะตกอยู่ภายใต้ความเชื่อเหล่านี้ ซึ่งทำให้เกิดความศรัทธาทั้งในคำพูดและคำทำนายของหมอดูเป็นอย่างมาก ซึ่งสิ่งเหล่านั้นส่งผลกระทบต่อทางด้านบวกและลบต่อผู้ใช้บริการดูดวง

ผลกระทบทางบวก จากการดูดวง ต่อตนเอง พบว่าทำให้ตนเองมีสติ มีเหตุผล รู้จักตัวเองมากขึ้นและทำให้มีความระมัดระวังเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 30.9) ต่อครอบครัว พบว่าช่วยเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ร่วมกันของครอบครัวได้ (ร้อยละ 37.9) ต่อสังคม พบว่าอาชีพหมอดูมีอิทธิพลต่อความคิด การกระทำและการตัดสินใจของคนในสังคมได้มากขึ้น (ร้อยละ 48.7)

ตารางที่ 7 ผลกระทบทางบวกจากการดูดวง

(n= 385)

ผลกระทบทางบวกจากการดูดวง	จำนวน	ร้อยละ
มีสติ มีเหตุผล รู้จักตัวเองมากขึ้น	208	30.9
มีความสุขและความสบายใจมากขึ้น	167	24.8
ทำให้เกิดการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด	167	24.8
เป็นเพื่อนคู่คิดในยามที่มีความทุกข์	131	19.5
ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจร่วมกัน	232	37.9
ช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับครอบครัวได้	188	30.7
ช่วยทำให้ธุรกิจ หน้าที่ เจริญรุ่งเรืองขึ้น	105	17.2
ครอบครัวมีความสุข หมอดูคอยให้ความช่วยเหลือ	87	14.2
คำทำนายมีผลต่อการคิดการตัดสินใจ/หาทางออก	187	48.7
ได้รับคำแนะนำที่ถูกที่ควรจากหมอดู/มีเหตุผล	154	40.1
หมอดูเป็นผู้เชี่ยวชาญที่คอยให้คำปรึกษา	147	38.3
ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำและปรับตัวได้	139	36.2

ผลกระทบทางลบ จากการดูดวง ต่อตนเอง พบว่าทำให้เกิดความมั่งงาย การเชื่อในคำทำนายของหมอดูมากเกินไปกับสิ่งที่ยังมาไม่ถึงอาจทำให้เกิดการเสพติดได้ (ร้อยละ 25.1) ต่อครอบครัว พบว่าทำให้เกิดความตระหนกหวาดกลัวกับคนในครอบครัวได้ หากหมอดูทุกเรื่องไม่ดี (ร้อยละ 30.2) ต่อสังคม พบว่ามีแนวโน้มที่จะถูกหลอกลวงได้ เพราะเชื่อคนง่าย ขาดการคิดวิเคราะห์และการยับยั้งชั่งใจ (ร้อยละ 53.5)

ตารางที่ 8 ผลกระทบทางลบจากการดูดวง

(n= 385)

ผลกระทบทางลบจากการดูดวง	จำนวน	ร้อยละ
ทำให้เกิดความมั่งงาย เชื่อเกินไปกับสิ่งที่ยังมาไม่ถึง	167	25.1
ทำให้เสียสุขภาพจิต	161	24.2
ทำให้ไม่เป็นตัวของตัวเองนั่งรอคอยแต่โชคชะตา	135	20.3
ทำให้เกิดการฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย	129	19.4
ไม่เกิดผลกระทบ	74	11.1
หวาดกลัวของคนในครอบครัวหากหมอดูทุกไม่ดี	171	30.2
สิ้นเปลืองเงินที่ใช้ในการดูดวงแต่ละครั้งที่มีราคาแพง	113	19.9
ครอบครัวถูกมองข้าม ไม่เห็นความสำคัญ	102	18.0
ไม่เกิดผลกระทบ	97	17.1
คนในครอบครัวไม่กล้าคิด ตัดสินใจที่สำคัญได้เลย	84	14.8
มีแนวโน้มที่จะถูกหลอกลวง เพราะเชื่อคนง่าย	205	53.5
ทำให้ขาดสติ ขาดเหตุผล ในการใช้ชีวิต	122	31.9
ไม่เกิดผลกระทบ	95	24.8
ทำให้เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ต่ำ/โลกส่วนตัวสูง	94	24.5
ทำให้เข้าสังคมได้ยาก เพราะขาดความมั่นใจ	83	21.7

อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

มุมมองภาพรวมของการรับรู้เกี่ยวกับการดูดวงนั้น ทำให้เห็นว่าคนต่างๆ ในสังคมไม่ว่าจะอาชีพ เพศ หรือ อายุ ต่างก็มีเรื่องหรือปัญหาที่ทำให้เกิดความทุกข์ใจได้ทั้งสิ้น สาเหตุจากความเครียดส่วนหนึ่งมาจากสภาพการใช้ชีวิตท่ามกลางความเป็นเมืองที่เกิดขึ้นมาจากภาวะและสภาพการใช้ชีวิต เช่น ปัญหาส่วนตัว ความโดดเดี่ยว ความรู้สึกไม่มีความหมาย ความวิตกกังวล และตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม สภาวะการณ์ที่ต้องเผชิญการบีบบังคับ ล้วนกระตุ้นให้บุคคลหันมาทบทวนการดำรงชีวิตของตนและตระหนักถึงความวิตกกังวลของการดำรงอยู่มากขึ้น เมื่อเกิดความหลากหลายขึ้นคนในสังคมก็มีตัวเลือกในการแก้ไขปัญหานั้นมากขึ้นตามไปด้วย ขึ้นอยู่กับว่าวิธีการใดจะสอดคล้องกับบริบทของตน อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าทางออกที่สำคัญที่สุดเมื่อเกิดปัญหา คนจำนวนหนึ่งยังคงพึ่งพิงและยังใช้บริการดูดวงและใช้ชีวิตเป็นไปตามโชคชะตา เพราะเชื่อว่าหมอดูคือผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาและช่วยลดระดับความทุกข์ที่มีให้ลดลงได้

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดูดวงของคนเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร สะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาและคาดหวังในคำพูดและคำทำนายของหมอดูเป็นอย่างมาก เพราะมีความเชื่อและมุมมองด้านการรับรู้เกี่ยวกับการดูดวง แนวโน้มของผู้ใช้บริการดูดวงนั้นมองว่าการดูดวงนั้นเป็นข้อเท็จจริงศาสตร์ของหมอดูมีการใช้หลักสถิติมาอ้างอิงในการทำนายและเป็นสิ่งที่สามารถเชื่อถือได้ (ร้อยละ 82.3) และยิ่งเชื่อตามมาว่าการดูดวงยังถือเป็นสิ่ง ลีลับ อัจฉริยะ (ร้อยละ 73.2) เพราะสามารถรู้คำตอบได้ล่วงหน้าตามหลักการทำนายของศาสตร์การดูดวงที่มีหลากหลายรูปแบบ

การถอดรหัสการดูดวงจากปรากฏการณ์บาร์นัม สะท้อนให้เห็นได้ว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากภาวะในสังคม เช่น ความเครียด ความโดดเดี่ยว ความไม่สมหวัง หรือจากปัจจัยภายนอก เศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีผลทำให้สภาพจิตใจของคนอ่อนแอ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับตนเองก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ จึงทำให้เกิดความกลัวจนไม่กล้าตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหานั้น อย่างไรก็ตาม

สิ่งหนึ่งที่สามารถช่วยเสริมสร้างกำลังใจให้กับคนเหล่านั้นได้คือ การใช้บริการดูดวง เพื่อหวังว่าจะได้รับคำทำนายจากหมอดูและให้หมอดูช่วยแก้ไขปัญหานั้นได้ แต่หากใช้บริการดูดวงมากเกินไปนั้นสามารถส่งผลกระทบต่อด้านลบทั้งค่าใช้จ่ายในการดูดวง ความถี่ในการดูดวงที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้เกิดความเชื่อในคำทำนายของหมอดูถึงขั้นงมงายได้ซึ่งผลการศึกษาวิจัยสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการดูดวงที่มากเกินไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมและทำให้เสียสุขภาพจิต (Dustin, 2012) เช่น ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าคิดตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ถึงขั้นนำไปสู่ภาวะการเสพติดดูดวงได้ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การวัดการเสพติด Griffith's "Component" Model (Grall-Bronnec et al., 2015) ซึ่งทำให้ค้นพบผู้ที่เสพติดดูดวงคิดเป็น (ร้อยละ 3.9) ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 385 คน

หากพิจารณาถึงประโยชน์ของการดูดวงนั้นสิ่งที่ให้เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ ช่วยทำให้หายเครียด คลายความกังวลหลุดห่วงได้ (ชาติรี บานชื่น, 2553) อีกทั้งยังช่วยสร้างกำลังใจให้กับผู้ที่มีความทุกข์ทางใจลงได้มากกว่าครึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าทางออกของทางตันทุกข์มีทางเลือกที่หลากหลาย นอกจากใช้หลักศาสนาแล้วยังเชื่อว่าการดูดวงนั้นทำให้ความทุกข์ใจนั้นลดลงได้ เห็นได้ว่าคนส่วนมากยังต้องการหาที่พึ่งทางจิตใจ สุขภาพทางจิตถือเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิต การให้กำลังใจ การสร้างขวัญและกำลังใจ การได้รับคำปรึกษา แต่สิ่งที่อยู่เหนือกำลังใจเหล่านั้นคือความศรัทธา การได้รับคำแนะนำจากหมอดู ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นจิตแพทย์ของสังคมก็สามารถทำให้คนจำนวนหนึ่งมีที่พึ่งทางจิตใจในระยะเวลาหนึ่งได้ ถึงแม้ว่าหมอดูจะไม่ได้รับการรับรองจากสถาบันใดก็ตามที่บอกว่าหมอดูสามารถเป็นที่ปรึกษาได้ แต่คนส่วนมากก็นิยมปรึกษาเข้าหาหมอดู เพราะสังคมไทยยังมองว่าการเข้าหาจิตแพทย์นั้นยังเป็นสิ่งที่น่ากลัว เพราะคิดว่าคนรอบข้างจะมองว่าเป็นบุคคลที่มีปัญหาทางจิต เป็นโรคประสาท ซึ่งจริงๆ แล้วเป็นเรื่องที่ผิด ด้วยเหตุนี้เองทำให้เกิดการอยากดูดวงเพิ่มมากขึ้นความถี่ในการดูดวงที่เพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นำไปสู่การเสพติดดูดวงได้

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการสร้างความเข้าใจต่อการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดูดวงของคนเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อความเข้าใจต่อพฤติกรรมกรรมการดูดวงของคนเมือง ผ่านการศึกษาการรับรู้ที่เกี่ยวกับการดูดวงผ่านปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) ซึ่งผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่ามุมมองของผู้ใช้บริการดูดวงสอดคล้องกับผลของปรากฏการณ์บาร์นัม (Barnum Effect) อีกทั้งยังเชื่อว่าการดูดวงเป็นไปตามหลักข้อเท็จจริง (Fact) ยิ่งทำให้เกิดความเชื่อความศรัทธาเพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้จึงเห็นว่าควรสร้างความเข้าใจและการรับรู้ที่เกี่ยวกับการดูดวง โดยผู้ให้บริการดูดวงควรใช้หลักของเหตุในการพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างถี่ถ้วน รวมไปถึงควรพึงระวังอย่าหลงเชื่อกับคำทำนายทายทักของหมอดูจนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตมากเกินไป เพราะตามปรากฏการณ์ของบาร์นัม (Barnum Effect) นั้น การทำนายของหมอดูเป็นการทำนายที่ตรงกับจุดอ่อนของจิตใจ ทำให้โอกาสที่หมอดูจะพูดถูกนั้น คล้ายกับการเดาสุ่ม ซึ่งมีโอกาสตรงใจนั้นสูงมาก ดังนั้น ผู้ใช้บริการดูดวงควรสร้างมุมมองต่อการรับรู้ให้ได้ว่า การดูดวงเป็นเพียงความเชื่อตามหลักสถิติเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่ข้อเท็จจริงทั้งหมด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชาตรี บานชื่น. (2553). ความเชื่อจากการทำนายทายทักที่ฟังของคนสุขน้อย
 ย้า เชื่อได้แต่อย่าหลง. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.Forums.dmh.go.th/index.php?topic=3884.0>. (วันที่เข้าถึง 29 ธันวาคม 2559).
- ติน ปรัชญพฤทธ์. (2555). การบริหารการพัฒนา: ความหมาย เนื้อหา แนวทาง
 และปัญหา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ และเมธินันท์ ภิญญชน. (2552). คู่มือให้คำปรึกษาและ
 ช่วยเหลือผู้อื่น ทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคู่มือ
 ปฏิบัติการ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ บี มีเดีย กรุ๊ป.
- อานนท์ ลุสิตานนท์. (2555). ค่านิยมเทียมส่วนบุคคลในสังคมสมัยใหม่.
 วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 ทัศนศิลป์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาษาอังกฤษ

- Capuzzi, D., & Douglas, R. G. (1999). *COUNSELING & PSYCHOTHERAPY: Theories and Interventions*. 2nd ed. New Jersey Prentice-Hall Inc.
- Crutchfield, R., Ketch S., & Ballanchey E. L. (1966). *Individual in society*. Tokyo: kongakusha Con.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techiques*. New York John Wiley & Sons. Inc.

- Dustin, C. (2012). **FORTUNE TELLING: METHODS, THEMES AND THE PSYCHOLOGICAL EFFECTS.** (Online). Available: http://alpha.pedralvez.blogspot.com/2012_10_01_archive.html. (Accessed 21 December 2016).
- Garforth, F. W. (1962). Values: An essay towards clarification. **Journal Education Review**, 17: 1965 - Issue 3.
- Grall-Bronnec, M., Samuel, B., Victorri-Vigneau, C., Bouju, G., & Sauvaget, A. (2015). Fortune telling addiction: Unfortunately, a serious topic. About a case report. **Journal of Behavioral Addictions: Publisher online**; 2015 Mar 18: 4(1): 27–31. (Online). Available: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4394851/>. (Accessed 15 October 2016).
- Jaroenkitboworn, K. (2010). **A Study of the Expressions for Referring to and Addressing Thai fortunetellers.** (Online). Available: <http://www.culi.chula.ac.th/staff/presentations/Kandaporn/Fortuneteller%20Identity.pdf>. (Accessed 15 October 2016).
- Leonard, B., & Phillip, S. (1997). **Sociology.** New York Harper & Row Publishing, Inc.
- Norman, L. M. (1971). **Introduction to Psychology.** Boston: Houghton Mifflin Company.

